

»'Autoritäre Anarchie', ein Terminus, dessen innere Widersprüchlichkeit mit der Wirklichkeit des Führer-Staates übereinstimmt« (s. 245). Det afgørende spørgsmål er naturligvis, hvorvidt dette kaos havde sin forklaring i planløshed fra Hitlers side, således som Bollmus mener: »Der innere Struktur dieses Systems war der Ausdruck tatsächlicher Planlosigkeit« (s. 250), eller om det var udtryk for en mere eller mindre bevidst praktiseret *divide-et-impera*-politik, som andre historikere hævder; dette vigtige spørgsmål synes dog ikke at have fået noget endegyldigt svar med Bollmus' som helhed udmærkede analyse. Naturligvis må Bollmus' opfattelse af planløsheden som det dominerende træk i det indre system involvere en stillingtagen til den tilsyneladende større »planmæssighed« i Hitlers udenrigspolitik. Bollmus' forsøg på at ophæve denne modsigelse forekommer dog ikke særligt overbevisende (s. 247 ff).

Bollmus' veldokumenterede analyse af »Amt Rosenberg« er et vægtigt bidrag til den historiske kortlæggelse af det III. Riges »Ämter-Chaos« og dermed dets indre opbygning. Hans opfattelse af »Amt Rosenberg« som symptomatisk for den indre struktur synes berettiget; derimod forekommer de konklusioner, han drager af dette, til karakteristikken af magtsystemet i nogen grad sat på spidsen som f.eks. i følgende bemærkning: »Das Kompetenz-Chaos dürfte demnach nicht auf eine bestimmte Konzeption, eher schon auf eine irrationale psychische Disposition Hitlers zurückgehen« (s. 246). Men netop derfor kan bogen udmærket blive anledning til en fortsat frugtbar historisk diskussion mht. problemet angående det nationalsocialistiske systems struktur. Den er i al fald en klar udfordring til tilhængerne af den mere monolitiske.

KARL CHRISTIAN LAMMERS

The War Diary of Breckinridge Long. Selections from the Years 1939-1944. Selected and edited by FRED L. ISRAEL. Lincoln, University of Nebraska Press, 1966. xxviii, 410 s. Ill. \$ 7.50.

Udgiveren har tidligere publiceret en bog (1963, Nebraska U.P.) om Senator Key Pittman, i Roosevelt årene den navnkundige formand for Senatets udenrigskomite. Han har nu fået overdraget at foretage et udvalg af Breckinridge Longs åbenbart voluminøse dagbøger fra krigsårene. I indledningen meddeler han at han først og fremmest har bortskåret alt for omstændelige gentagelser. Dernæst har han udstyret dagbogen med enkelte realkommentarer, knappe og oplysende.

I indledningen gives et udmærket rids af Breckinridge Longs karriere: som ætling af to berømte Sydstatslægter med en dominerende plads i USA's historie siden Jeffersons dage følte den unge Breckinridge Long fra Missouri et tidligt kald til politisk stordåd. Som jorddrot og jurist støttede han Woodrow Wilson i 1920 og søgte selv forgæves at blive US Senator. Han var derefter delvis i politisk exil, mens det Demokratiske Parti syntes at skulle slides op på spørgsmålet om partialalliancen skulle beherskes af det landlige Syden og Vesten eller af Nordøstens byarbejdere (de »nye immigranter«). Men i 1932 havde han held til i

rette tid at støtte Franklin Roosevelt, også med en rigelig slump penge til valgkampen, og han blev da behørigt belønnet med en udnævnelse som ambassadør i Italien. Herfra hjemsendte han snart begejstrede beretninger om Mussolinis statsmandskunst, om det nye Italiens korporative system som anbefalede til efterligning hjemme i USA, om de nye skikke med chicke uniformer og præcise togplaner. Midtvejs under det abessinske eventyr hjemkaldte Washington sin Italiens ambassadør, idet han som så mange andre af USA's ambassadører, ikke mindst i 1930'erne, følte sig kaldet til at drive egenhændig udenrigspolitik. Hjemkaldelsen blev motiveret med dårligt helbred, og først med 2. verdenskrig kunne han belønnes med udnævnelse til Assistant Secretary of State, han blev en slags 3. eller 4. mand i State Departement under Hull og Sumner Welles. Han trådte tilbage i slutningen af 1944 og døde i 1951.

Selve dagbogen er interessant læsning. Ikke fordi Long er nogen fængende skribent, tværtimod. Han er den selvhøjtidelige provinsaristokrat med dårligt skjulte idiosynkrasier, deriblandt anlæg for anti-semitisme. Som college-studerende har han i sin tid læst ekstrakter af Thukydide, og hans dagbogsnoter blir nu og da formet, lidt uoriginalt, som noter om dette århundredes Peloponnesiske Krig. Bogen giver et udmærket indblik (ofte utilsigtet) i det overordnede milieu hvori vigtige politiske og da især udenrigspolitiske beslutninger blev til under forløbet af 2. verdenskrig, et milieu som vist ikke kan betragtes som intellektuelt særlig fremragende, men i andre henseender må karakteriseres som særdeles menneskeligt, næsten »alt for menneskeligt«. Der er til stadighed Sydstatsgentleman'en Udenrigsminister Hull, ikke særlig kløgtig og ikke særlig effektiv, men stadig med håb om at blive præsident, og til stadighed besværet af sin næstkommanderende Sumner Welles, den konstitutionelle intrigant, bal-lademager, og korridor-politiker. Der er de politiserende amatør-diplomater William C. Bullitt og Joseph Kennedy, Sr. Sidstnævntes tilbøjelighed til at lade England »gå ned« i 1940 og til at få et smidigt økonomisk samarbejde mellem USA og Hitlers Tyskland træder uklart men umiskendeligt frem. Det er et rigt persongalleri vi i det hele taget bliver præsenteret for, men nok så interessant er det at erfare hvordan man tænkte i såkaldte policy-making kredse i krigsårenes Washington: hvorledes man o. 1940 var bange for at de amerikanske fagforeninger rummede for mange tyskvenlige elementer, hvorledes man i visse regeringskredse ikke var fremmed for den tanke at Rusland og Tyskland skulle slide hinanden op til endelig fordel for USA, hvorledes man indimellem var bekymret for at det skulle komme til en for tidlig fredsslutning mellem Tyskland og Rusland, og hvorledes man jævnthen var irriteret og jaloux på England. Til bogens mest interessante sider hører forfatterens optagethed af valgkampene 1940 (»third term«) og 1944: det nære samspil mellem parti-politik, især forud for partikonventerne, og udenrigspolitikken, selv i årene under 2. verdenskrig, træder stærkt frem. Iøvrigt kan det noteres at Henry Wallace's kommende brud med Truman Administrationen kunne skimtes allerede under krigsårene. – Bogen er interessant læsning, og som nævnt, ofte utilsigtet særdeles oplysende.

ERIK ARNE HANSEN